

א. אמר רבה: כוורת המכילה שני כורים (במידות ימינו: 492–858 ליטר) מותר לטלטלה בשבת. שלש כורים (1287–783 ליטר) — אסור. (שבטלה מתורת כלי לפי שאינה מיטלטלת כשהיא מלאה. והוא הדין בת שני כור ומשהו. רשב"א וריטב"א). רב יוסף אמר: שלש — מותר, ארבע (והוא הדין שלש ומשהו. רשב"א וריטב"א) — אסור. ואביי מסר שרבה לא התיר לו למעשה אפילו בשל שני כור. (והוא הדין בפחות מכך, עד ארבעים סאה. עפ"י חו"א כלים כ"ז).
הרי"ף לא הביא דין זה. וכתבו התוס' ושאר פוסקים עפ"י הגמרא במק"א, שלהלכה מותר לטלטל אף כלי גדול מאד, וגם אביי עצמו לא קיבלה מרבה.

ב. שש תקיעות תוקעים בערב שבת (על גג שבגבהה של עיר ובמרכזה); ראשונה — להבטיל את העם ממלאכה שבשדות. [ואין הקרובים לעיר רשאים להיכנס עד שיבואו רחוקים ויכנסו כולם כאחד. וע' שפ"א]. שניה (היא תרועה, שכך הסדר תמיד: תקיעה תרועה תקיעה. עפ"י רש"י ותוס') — להבטיל עיר וחגיות ממלאכה ומסחר. שלישית — להדליק את הנר. דברי רבי נתן. [ואז מסלקים את הקדרות מן הכירה ומטמין המטמין]. רבי יהודה הנשיא אומר: לחלוץ תפלין. ושוהה כדי צליית דג קטן או כדי להדביק פת בתנור (עד שיקרמו פניה) ותוקע (ואז מדליקים את הנר, לרבי. רש"י ותוס') ומריע ותוקע, ושובת. ומנהג בידי הבבליים מאבותיהם, תוקעים וחוזרים ותוקעים ומריעים, ושובתין מתוך מריעין. אמר רבי יוסי בר' חנינא: שמעתי שאם בא להדליק אחר שש תקיעות — מדליק, שהרי נתנו חכמים שיעור לחזן הכנסת להוליך שופרו לביתו. אמרו לו: אם כן נתת דבריך לשיעורין, אלא מקום צנוע יש לו לחזן הכנסת בראש גגו ששם מניח שופרו.

דפים לה — לו

מט. א. האם מותר לטלטל שופר או הצוצרה בשבת?
ב. אלו דברים הוחלף שמם משחרב בית המקדש, ומאי נפקא מינה?
א. שלש שיטות בדבר: לרבי יהודה, שופר מיטלטל ולא הצוצרות.
מרש"י משמע (כדברי התוס') שהשופר נחשב כלי שמלאכתו להתר, כי ראוי לגמע בו מים, לפי שהוא כפוף. ואף בשופר של ציבור, ראוי לגמע לתינוק עני. ואילו הצוצרות אינן ראויות לכך. והתוס' (והרו"ה) כתבו שגם השופר נחשב כלי שמלאכתו לאיסור אלא שהותר לטלטלו לצורך גופו או מקומו, מה שאין כן הצוצרה שאינה ראויה למלאכת התר אלא מעט, לכך אוסר רבי יהודה מכל וכל.
לרבי שמעון, שניהם מותרים בטלטול.
לתוס', לצורך גופם או מקומם בלבד, כאמור, אבל לטלטלם כדי שלא ייגנבו או מן החמה לצל וכדו' — אסור. וכן נפסק להלכה (הגהות אשר"י; רמ"א שח, ד).
לרבי נחמיה, שניהם אסורים. (שאין כלי מיטלטל אלא לצורך שימוש המיועד לו (רש"י), או אף לשימוש מעין מלאכתו הרגילה, לרבנו תם ולרו"ה).

ב. אמר רב חסדא: משחרב בית המקדש נשתנה ונתחלף שמם של שופר וחצוצרה, ערבה וצפצפה, פתורא ופתורתא (= שלחן גדול וקטן) — בפ"י המון העם. ונפקא מינה לתקיעה בראש השנה, ללולב, ולמקח וממכר. ואביי הוסיף 'הובלילא' (= המסס) ובי כסי (= בית הכסות, סוף הכרס של הבהמה). ונפקא מינה לענין דיני טרפה. ורב אשי הוסיף: בורסיף ובבל. נפ"מ לגיטי נשים, (לענין אמירת 'בפני נכתב ובפ"נ' או לענין כתיבת שם העיר — ערש"י ותוס').

פרק שלישי; דפים לו – לז

- ג. א. האם מותר להשהות בכירה מערב שבת, קדרה עם מים חמים או תבשיל?
ב. האם מותר להחזיר חמין או תבשיל לכירה?

א. כירה שהסיקה בקש ובגבבא – מותר ליתן עליה תבשיל.

כירה שהסיקה בגפת ובעצים – לשיטת בית שמאי, לפי רבי מאיר אין משהים עליה כלום מערב שבת, ולפי רבי יהודה – משהים עליה חמין בלבד, (שאינם צריכים בישול, ואין חשש חיתוי. עפ"י רש"י), ובתנאי שגרף את הגחלים או קיטמם (= נתן עליהם אפר). ולשיטת בית הלל – לרבי מאיר, משהים עליה חמין אבל לא תבשיל, ודוקא בגרוף או קטום. ולר' יהודה, מותר בין תבשיל בין חמין, ודוקא בגרוף או קטום.

ולדעת חנניה, וכמותו סתמה המשנה בפרק ראשון, ואפשר שכן היא דעת תנא דמתניתין, מותר להשהות אפילו על כירה שאינה גרופה או קטומה, גם תבשיל שלא נתבשל כל צרכו, כל שהגיע למאכל בן דרוסאי, בין חמין בין תבשיל (– לבית הלל. אבל לב"ש אין משהים אלא חמין). אין חילוק בין שהיה על גבי הכירה (על עובי שפתה או על כיסוי שמעל חללה. רש"י) או בתוכה. (גם לחנניה שמתיר בשאינו גרוף וקטום. תוס').

כתבו התוס' והריטב"א: לרבי מאיר ורבי יהודה האוסרים להשהות בשאינה גרופה, אסור אפילו בשנתבשל כל צרכו, ואפילו מצטמק ורע לו. והרמב"ן והרשב"א (וב'חדושי הר"ן) חולקים, שאם מצטמק ורע לו – מותר. והרשב"א צדד שאפילו בית שמאי לא אסרו אלא בתבשיל שמצטמק ויפה לו. והחמין שהתירו בית שמאי, דוקא בשהוחמו כל צרכם אבל בלאו הכי אסור, כתבשיל שמצטמק ויפה לו.

רב ושמואל סוברים שאסור להשהות על גבי כירה שאינה גרופה וקטומה אם המאכל מצטמק ויפה לו, אבל מצטמק ורע לו – מותר. ורבי יוחנן (כדברי רב שמואל בר יהודה) מתיר אפילו מצטמק ויפה לו, כל שבושל כל צרכו. [וכן נהג רב נחמן בר יצחק]. ולדעת רב ששת התיר רבי יוחנן אפילו אינו מבושל כל צרכו, כחנניה.

א. להלכה – רב האי גאון, רבנו חננאל (כפי שהובא בתוס', ולא כפי שהובא ברא"ש), ספר התרומה (רלא), רש"י, תוס', הרי"ד, הרא"ה והריטב"א, פסקו כחנניה להתיר להשהות על גבי כירה שאינה גרופה וקטומה, כסתם משנה וכתב ששת בשם רבי יוחנן, וכן משמע שנקט רבא. ואילו הרי"ף פסק על סמך משמעות הסוגיא בכמה מקומות, דלא כחנניה, ואין התר להשהות על כירה שאינה גרופה וקטומה אלא בתבשיל שמצטמק ורע לו. (או בקדרה חייתא, שלא התחיל להתבשל כלל). וכן דעת רב אחאי בשאלות (שלה, קכח), ובה"ג (שבת ג). וכן פסקו הרמב"ם (שבת ג, ד) ורבנו יונתן. ולזה הסכים הרמב"ן. וכן פסק השלחן-ערוך (רינגא). ודעת הרז"ה, אף על פי שהלכה כחנניה, ומותר להשהות כל שהוא כמאכל בן דרוסאי, מכל מקום אם הוא תבשיל שמצטמק ויפה לו, אסור ליתנו על גבי כירה שאינה גרופה או קטומה – אם לא בושל כל צרכו, [ואם בושל כל צרכו – תלוי הדבר במנהגי המדינות, ולנו יש לנקוט להקל והרוצה להחמיר על עצמו כבני מזרח – רשאי]. ואם מצטמק ורע לו – מותר אפילו לא בושל כל צרכו.

שיטה נוספת (ר"ח, כפי המוסבר ברא"ש), אין להשהות על גבי כירה שאינה גרופה וקטומה